

1920-1931 YILLARI ARASI İSTANBUL DARÜLFÜNUNU TALEBE REHBERLERİ'NDE ADLİ TIP DERSİ MÜFREDÂTI

Forensic Medicine Education Curriculum in Istanbul University Student Guides Between 1920-1931

Rifat Vedat Yıldırım¹

¹Academic Staff, PhD., Başkent University School of Medicine, Dept. of History of Medicine and Ethic

ÖZET

1920 yılından itibaren her yıl yayımlanan İstanbul Darülfünunu'na ait Talebe Rehberleri, üniversite eğitimi hakkında etraflı bilgiler vermektedir. Talebe Rehberi, İstanbul Darülfünunu Tıp, Edebiyat, Fünun ve Hukuk Medreseleri'nde öğrencilere verilen derslerin isimlerinin, hocalarının, müfredâtının ve haftada kaç saat, hangi günler, hangi saatler arasında verildiklerinin öğrencilere tanıtıldığı rehber kitapçıklardır. Talebe Rehberlerinde eğitim yılı, kış yarıyıl dönemi ve yaz yarıyıl dönemi olarak ikiye ayrılmıştır. Öğrenciler talebe rehberine bakarak o yıl içinde alacakları dersler ile ilgili bilgiler edinirlerdi. Bu dersler içinde tıp ve hukuk fakültelerinde verilen adli tıp dersi de bulunmaktadır. Talebe Rehberleri'nde Tıp Fakültesi'nde 1919-1924 yılları arasında adli tıp dersi veren Dr. Vasfi Bey'in, 1925 yılında ders veren Dr. Halit Naci Tekin'in ve 1926-1931 yılları arasında Dr. Ethem Akif Battalgazi'nin takip ettiği müfredât programları bulunmaktadır. Bu arada 1923-1931 yılları arasında Hukuk Fakültesi'nde adli tıp dersi veren Dr. Ethem Akif Battalgazi'nin takip ettiği müfredât programları yer almaktadır.

ABSTRACT

Istanbul University Student Guides (Talebe Rehberleri) which have been published annually since 1920 are valuable academic sources to supply for comprehensive information about university education at that time. These guides provide information with the education, curriculum, names of lecturers, education days and hours, and even the addresses of departments of the Istanbul University Faculties of Medicine, Letters, Science and Law. It has been proven that there existed forensic medicine education in Faculties of Medicine and Law in Istanbul University at that time. According to the information acquired by these Guides, Dr. Vasfi Bey (1884-1924) worked as the professor of forensic medicine between 1919 and 1924. Succeeding him, Dr. Halit Naci (1881-1947) and Dr. Ethem Akif (1875-1952) gave forensic medicine lessons respectively in the Faculty of Medicine until 1931. According to student guides, Dr. Ethem Akif was the first professor of forensic medicine in Faculty of Law, as a physician. He structured the curriculum for forensic medicine education for the Faculty of Law, as well. Dr. Ethem Akif became professor in Faculty of Medicine, later on, and he reorganized the curriculum of forensic medicine education at that School.

Anahtar Kelimeler: Adli tıp tarihi; Talebe rehberi; Müfredât.

Keywords: History of the education Forensic Medicine; Student guides; Curriculum.

Lokman Hekim Journal, 2012;2(3):22-27

Received: 12.04.2012; Accepted: 08.05.2012

*Correspondence Author: Rifat Vedat Yıldırım, Başkent University School of Medicine, Dept. of History of Medicine and Ethic Bahçelievler 12. Sok. No:7/6 Çankaya Ankara-Türkiye
rvyildirim@hotmail.com*

GİRİŞ

Adli tıp dersi Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'nin eğitim müfredâtında 1846'dan itibaren yer almaya başlamıştır. 1920 yılına kadar Dr. Serovpe Viçenyan, Dr. Agop Handanyan, Dr. Ali Rüştü Paşa ve Dr. Bahaettin Şakir adli tıp dersini yürütmüştür. Fakat adli tıp dersinin eğitim müfredâtında hangi alt başlıkların bulunduğu 1920 yılına kadar yalnızca dersi veren hocaların yazdığı kitapların içeriğinden yola çıkılarak tahmin edilebilmektedir.

1919 yılında Dr. Bahaettin Şakir Bey'in vefatı üzerine ders hocalığını Dr. Vasfi Bey üstlenmiştir. Dr. Vasfi Bey döneminde adlî tıp dersi müfredâtı ile ilgili bilgileri o dönemde yayımlanmış Talebe Rehberleri'nden edinmekteyiz. 1920 yılından itibaren her yıl yayımlanan Talebe Rehberleri üniversite eğitimi hakkında etraflı bilgiler vermektedir. Talebe Rehberi, İstanbul Darülfünunu Tıp, Edebiyat, Fünun ve Hukuk Medreselerinde (*Talebe Rehberleri'ne bakıldığında 1920-1921, 1921-1922, 1922-1923, 1923-1924 öğretim yıllarında medrese tanımı kullanılmış, 1924-1925 öğretim yılında fakülte tanımı kullanılmaya başlanmıştır*) öğrencilere verilen derslerin isimlerinin, hocalarının, müfredatlarının ve haftada kaç saat, hangi günler, hangi saatler arasında verildiklerinin öğrencilere tanıtıldığı rehber kitapçıklardır. Talebe Rehberlerinde eğitim yılı, kış nisf-i sene-i dersiyesi (*kış yarıyıl dönemi*) ve yaz nisf-i sene-i dersiyesi (*yaz yarıyıl dönemi*) olarak ikiye ayrılmıştır. Kış yarıyıl döneminde tek sayılı sömestirler, yaz yarıyıl döneminde çift sayılı sömestirler yer almaktadır. Öğrenciler talebe rehberine bakarak o yıl içinde alacakları dersler ile ilgili bilgiler edinirlerdi.

TALEBE REHBERLERİNDE ADLİ TIP MÜFREDATI

1920-1921 (1336/1337) öğretim yılı Talebe Rehberi'ne göre tıbb-ı kanunî (adlî tıp) dersi, kış nisf-i sene-i dersiyesi tedrisatı içinde dokuzuncu sömestirde Müderris Dr. Vasfi Bey tarafından okutulmuştur. Dokuzuncu sömestirde okutulan tıbb-ı kanunî dersleri nazarî ve amelî olarak Pazar günleri saat 2-3 ve Salı günleri 2-3 arasında verilmiştir. Tıbb-ı kanunî dersi müfredâtı için ise şu konular belirlenmiştir:¹ mevt (ölüm), cüruh (*yaralar*), ihtinakât-ı mihanikiye (*mekanik etkilerle oluşan yanıklar*), teaddiyât-ı ahlâk (*ahlaka saldırılar-tecavüzler*), laboratuvar ve morgda tesadüf edilen vakâ üzerine tatbikât. Bu ifadeden anlaşıldığı üzere adlî tıp eğitiminin teorik ve pratik olarak yürütüldüğü söylenebilir. 1846 senesinde başlayan adlî tıp eğitiminin 1920'den önceki aşamalarında pratik eğitime pek fazla yer verilmediği ve bu konuda öğrencilerin eksik kaldığı yapılan incelemeler sonucunda ortaya konmuştur.²

Yine aynı öğretim yılında Talebe Rehberi'nden edinilen bilgiye göre tıbb-ı kanunî dersi, yaz nisf-i sene-i dersiyesi tedrisatı içinde onuncu sömestirde yine Müderris Dr. Vasfi Bey tarafından, nazarî ve amelî olarak Pazar günleri 2-3 saatleri, Pazartesi günleri 1-2 saatleri arasında verilmiştir. Onuncu sömestirde okutulan tıbb-ı kanunî müfredâtında ise şu konular bulunmaktadır:³ akamet (*kısırlık*) ve ibanet (*eşcinsellik*), hüsnâiyet (çift cinsiyetli olma-hermafroditizm), haml (*gebelik*) ve viladet (*doğum*), iskat-ı cenin (*abortus*), katl-i mevlud (*yeni doğanın öldürülmesi-infantisit*), tesemmümât (*zehirlenmeler*), sanat-ı tababetin icrasına ait nizâmât ve kavâid (tıp sanatının icrasına dair düzenlemeler ve kanunlar), etibbanın vezâif-i kanuniyesi (*hekimlerin görevleriyle ilgili kanunlar*), mesuliyet-i etibba (*hekim sorumluluğu*), vezâif-i adliye-i etibba (*tabiplerin adli görevleri*).

1921-1922 öğretim yılı (dokuzuncu⁴ ve onuncu⁵ sömestirlerde), 1922-1923 öğretim yılı (dokuzuncu⁶ ve onuncu⁷ sömestirlerde), 1923-1924 öğretim yılında (dokuzuncu⁸ sömestirde Pazar günleri saat 3-4 ve Salı günleri 3-4 arasında ve onuncu⁹ sömestirde) ve 1924-1925 öğretim yılında (dokuzuncu¹⁰ ve onuncu¹¹ sömestirlerde) yayımlanan Talebe Rehberi'nde yer alan İstanbul Darülfünunu tıp medresesinde okutulan tıbb-ı kanunî dersi ile ilgili bilgiler, 1920-1921 öğretim yılındakinin aynıdır. Yine tıbb-ı kanunî dersi, Müderris Dr. Vasfi Bey tarafından aynı gün ve saatlerde (1923-1924 öğretim yılında dokuzuncu sömestirde ders saati 2-3'ten 3-4'e alınmıştır) ve aynı müfredât dahilinde verilmiştir.

1924 yılında Dr. Vasfi Bey'in vefatından sonra İstanbul Darülfünunu Tıp Fakültesi'nde tıbb-ı kanunî dersini Müderris Muavini Dr. Halit Naci Bey vermeye başladı. 1925-1926 öğretim yılı için yayımlanan Talebe Rehberi'nde ders hocası olarak Dr. Halit Naci Bey'in ismi verilmiştir. Dersler yine dokuzuncu ve onuncu sömestir öğrencilerine Pazar ve Salı günleri 3-4 saatlerinde haftada iki saat olarak verilmiştir.

Fakat müfredât, Dr. Vasfi Bey döneminde belirlenen dokuzuncu¹² ve onuncu¹³ sôemistir müfredâtı ile tamamen aynıdır.

1926 yılında İstanbul Darülfünunu Hukuk Medresesi'nde tıbb-ı adlî derslerini veren Müderris Dr. Ethem Akif Bey Tıp Fakültesi'nde de tıbb-ı kanunî müderrisi ve kürsü başkanlığına getirilince Dr. Halit Naci Bey muallim muavinliği görevinden istifa etmiştir.

Dr. Ethem Akif Bey, 1921 yılında İstanbul Darülfünunu Hukuk Medresesi'nde tıbb-ı adlî muallimliğine başlamıştır. 1921-1922 öğretim yılına ait Talebe Rehberi'nde Hukuk Medresesi'nde tıbb-ı adlî derslerini Muallim Dr. Ethem Akif Bey'in, yedinci ve sekizinci devre öğrencilerine haftada bir saat olmak üzere verdiği bilgisini almaktayız.¹⁴ Ders müfredâtında ise şu konular yer almaktadır: tıbbın ve tıbb-ı adlînin tarif ve taksimi (*tıbbın ve adli tıbbın tarifi ve sınıflandırılması*), teaddiyat (*saldırıları*), ıskat ve itlaf-ı mevlud ve teferruat hakkında malumât (*abortus ve infantisit ve bunlar hakkında ayrıntılı bilgiler*), muayeneler, illel-i akliyyenin tıbb-ı adlî nokta-i nazarından mütalaası (*akıl hastalıklarının adli tıp bakış açısıyla değerlendirilmesi*).

1922-1923¹⁵ve 1923-1924¹⁶ öğretim yılında İstanbul Darülfünunu Hukuk Medresesi'nde tıbb-ı adlî dersleri Muallim Dr. Ethem Akif Bey tarafından 1921-1922 öğretim yılı ile aynı şekilde yedinci ve sekizinci devre öğrencilerine haftada bir saat aynı müfredât dahilinde verilmiştir.

1924-1925 öğretim yılında İstanbul Darülfünunu Hukuk Medresesi'nde tıbb-ı adlî dersleri Müderris Dr. Ethem Akif Bey tarafından yedinci ve sekizinci devre öğrencilerine haftada bir saat olarak verilmiştir. Fakat bu öğretim yılında müfredât daha açık bir şekilde 33 madde halinde açıklanmıştır.¹⁷

1924-1925 öğretim yılı Hukuk Medresesi'nde okutulan tıbb-ı adlî dersi müfredatı:

1. Teaddiyat-ı sıhhat ve hayat (*sağlığa ve hayata saldırılar*)
2. Mevt, alâim-i mevt ve alâim-i tefessuh (ölüm belirtileri ve çürüme belirtileri)
3. Tayin ve teşhis-i mevt ve zaman-ı mevt (ölüm tanısı ve ölüm zamanı)
4. Meyyitin tıbb-ı kanunîce muayenesi ve tıbb-ı kanunî nokta-i nazarından feth-i meyyit (ölünün adlî tıbbıya göre muayenesi ve *adlî tıbbıya göre otopsi*)
5. Füce'ler (*ani ölümler*)
6. Tesemmümat (*zehirlenmeler*) ve tesemmümatta ihtiyar
7. Asfiksiya, alâim-i asfiksiya, ğark (*suda boğulma*), salb (*ası*), tahnîk (*boğmak*), ihnak (*boğmak*)
8. Bürudetin (*soğuk*), hararetin (*sıcak*), saikanın (*yıldırım*), cu'un (*açlık*) tesiriyle mevt
9. Alelumum cüruh (*bütün yaralar*), alâim-i hayatiyet-i cüruh, tarzîzat (*cilt altındaki dokuların ezilmesi*), cüruh-u radiye (*ezici aletle yapılan yaralar*), recfan (*şiddetle sarsılma*)
10. Cüruh-u vahize (*delici alet yaraları*), vahize-i katılar (*delici-kesici alet yaraları*) ve katılar (*kesici alet yaraları*)
11. Cüruh-u esliha-i nariye (*ateşli silah yaralanmaları*), cüruh-u infilakiye (*patlamaya bağlı yaralanmalar*), harakât-ı tefehhum-u meyyitî termit
12. Katil, katle dair mesail
13. İntihar, intihara dair mesail
14. Cüruh-u kazâiye (*kaza sonucu yaralanmalar*), mevt-i kazâî (*kaza sonucu ölümler*), yüksekten sukut (*yüksekten düşmeler*), şimendifer kazaları
15. Nevroz-u cerhî (*nevroz sonucu oluşan yaralar*), mevti mucip olmayan cüruhta usul-u ihtibar (ölüme neden olmayan yaralanmalarda soruşturma usulü)
16. Sevk-i tabî-i tenasüle ait mesail (*cinsel içgüdülere ait meseleler*), ğalat-ı tabiat, inhıraf ve dalâlet-i tenasüliye (*cinsel sapkınlıklar*)

17. Kadın, kız ve küçük kızlarda ferç (*vajina*) ve teşekkülâtı
18. Bekâret, izale-i bikir (*kızlığın bozulması*), teaddî ve taarruz-u ırz (ırza geçme ve ırza karşı saldırılar)
19. Frengi ve emraz-ı zühreviye intikalâtı (*zührevî hastalıkların bulaşması*)
20. Livata (*eşcinsellik*), vati behâim (*zoofili*), istimna-i bilyet (*mastürbasyon*) ve sehakalık (sevicilik)
21. Haml, tevlit (*doğum*), iskat-ı cenin, itlaf-ı velid
22. Hüviyet, mükerrir cânîlerde tayin-i hüviyet usulü (*seri katillerin kimlik tespiti*), antropometri
23. Tayin-i hüviyet-i meyyitî (ölünün kimlik tespiti), feth-i kabirde usul-u mütteheze (*mezar açma ile ilgili kanunlar*)
24. İz muayenesi
25. İhtilâl-i şuurun tıbb-ı adlî nokta-i nazarından mütalaası (şuur kaybının adlî tıp açısından değerlendirilmesi)
26. Mesuliyet-i kanunîye-i mecânîn (*akıl hastalarının yasal sorumlulukları*), mesuliyet-i mutlak (*salıverilmiş akıl hastalarının sorumluluğu*), mesuliyet-i cezaiye (*ceza sorumluluğu*), mesuliyet-i muhaffefe (*hafifletilmiş sorumluluk*)
27. Tıbb-ı adlîye ait başlıca ihtilâl-i şuur numunelerine dair (malûmât-ı umumiye) (*adlî tıbbı ait başlıca şuur kaybı örneklerine dair genel bilgiler*)
28. Felc-i umumî (*genel felç*), hezeyanât-ı müzmine (*kronik hezeyanlar*), saralılar, ayyaşlar, irsî mütereddiler, morfin, kokain, eter delileri
29. Hezeyan-ı umumî (*genel hezeyan*), hezeyan-ı cüzî (*kısmî hezeyan*) ve muttarıt (*düzenli tekrarlayan hezeyan*), hezeyan-ı ikbaliperstî (*histerik hezeyan*), tekebbürî, teazzumî (*saldırgan hezeyan*)
30. Mukavemetsiz ilcaat ile yapılan ef'al (*direnç görmeden zorlamayla yapılan fiiller*)
31. Mesuliyeti tahfif eden nevroz ve sair asabî hâlât (*sorumluluğu hafifleten nevroz ve diğer sinirsel durumlar*)
32. Ateh (*bunama*), fedâmet (*budalalık, kalın kafalılık*), belâhet (*alıklık, kalın kafalılık*)
33. Usul-u muayene ve ihtibar (*muayene ve sinama usulü*)

1925-1926¹⁸, 1926-1927¹⁹, 1927-1928²⁰, 1928-1929²¹, 1929-1930²² ve 1930-1931²³ öğretim yıllarında İstanbul Darülfünunu Hukuk Medresesi'nde tıbb-ı adlî dersleri, Muallim Doktor Ethem Akif Bey tarafından 1924-1925 öğretim yılı ile aynı şekilde haftada iki saat (*daha önceki yıllarda hukuk fakültesi'ndeki tıbb-ı adlî dersleri haftada bir saat olarak verilirken, 1924-1925 öğretim yılında dersler hafta iki saate çıkarılmıştır*) aynı müfredât dahilinde (33 madde halinde belirtilen) verilmiştir. Adlî tıp dersi 1925-1926, 1926-1927, 1927-1928 öğretim yıllarında Hukuk Fakültesi'nin yedinci ve sekizinci devre öğrencilerine verilirken, 1928-1929 öğretim yılından itibaren Hukuk Fakültesi'nin beşinci ve altıncı devre öğrencilerine verilmeye başlanmıştır.

1926 yılında Dr. Ethem Akif Bey, İstanbul Darülfünunu Hukuk Fakültesi'ndeki görevine ek olarak Tıp Fakültesi'nde de tıbb-ı kanunî müderrisliği ve kürsü başkanlığına getirilmiştir. Bu değişiklikten dolayı Dr. Halit Naci Bey görevinden istifa etmiş, 1926-1927 Talebe Rehberi'ne göre söz konusu dersi Dr. Ethem Akif Bey vermiştir.

1926-1927 öğretim yılında İstanbul Darülfünunu Tıp Fakültesi'nde tıbb-ı kanunî derslerini Pazar ve Salı günleri 15-16 arasında Müderris Dr. Ethem Akif Bey okutmuştur. Dokuzuncu sömestirde²⁴ nazarî ve amelî derslerin müfredâtı, teaddiyat-ı ahlak ve tenasüliye, teaddiyat-ı sıhhat ve hayattan cüruh ve

asfiksiya, katl, intihar, kazalar, hüviyet ve iz, saç, kıl, kan, ikî (*mekonium*), evsah ve ifrazat-ı viladiye ve tenasüliye muayeneleri. Onuncu sömestirde²⁵ nazari ve amelî dersler, Cumartesi 15-16, Pazartesi 16-17, Salı 17-18 gün ve saatlerinde şu müfredât dahilinde verilmiştir: Teaddiyat-ı sıhhat ve hayattan harakât, tesemmümat, hararet ve bürudet, cu' ve isabet-i saikâ (*yıldırım çarpması*) ve tesirat-ı elektrikiye ile ölümler, mevt ve füc'eler ve feth-i meyyit, vezâif-i etibbâ ve tıbbiye-i adlî ile tabâbet-i akliyyenin (*psikiyatri*) tıbb-ı kanunî nokta-i nazarından mütalaası, raporlar.

1927-1928 öğretim yılında İstanbul Darülfünunu Tıp Fakültesi'nde tıbb-ı kanunî derslerini yine Müderris Dr. Ethem Akif Bey tarafından dokuzuncu²⁶ ve onuncu²⁷ sömestirlerde, bir önceki öğretim yılı ile aynı gün ve saatlerde, aynı müfredât dahilinde okutulmuştur.

1928-1929 öğretim yılında Talebe Rehberi'ne göre İstanbul Darülfünunu Tıp Fakültesi'nde dokuzuncu ve onuncu sömestir bulunmamaktadır. Bu nedenle daha önce dokuzuncu ve onuncu sömestirlerde okutulan tıbb-ı kanunî bu öğretim yılında dersi okutulmamıştır. Bununla ilgili olarak Talebe Rehberi'nde şu ifade yer almaktadır: "Mer'iyeti tasdik-i âliye iktirân eden yeni program mucibince bu sene-i dersiyede dokuzuncu²⁸ (onuncu²⁹) sömestir yoktur (*hükümü yürürlükte olan ve onayı yaklaşan yeni program nedeniyle bu öğretim yılında dokuzuncu (onuncu) sömestri yoktur.*)"

1929-1930 öğretim yılında İstanbul Darülfünunu Tıp Fakültesi'nde tıbb-ı kanunî derslerini yine Müderris Dr. Ethem Akif Bey okutmuştur. Fakat bu öğretim yılında Talebe Rehberi'nde dokuzuncu ve onuncu sömestir ayrımı yoktur. Dersler dokuzuncu ve onuncu sömestirlerde, Cumartesi ve Pazartesi günleri 15-17 saatleri arasında verilmiştir. Fakat bu seneye ait Talebe Rehberi'nde ders müfredâtı bulunmamaktadır.³⁰

1930-1931 öğretim yılında İstanbul Darülfünunu Tıp Fakültesi'nde tıbb-ı kanunî dersleri Müderris Dr. Ethem Akif Bey tarafından bir önceki sene ile aynı şekilde aynı gün ve saatlerde okutulmuştur.³¹

SONUÇ

Ders programlarından anlaşıldığı üzere, Dr. Vasfi Bey ile adlî tıp eğitiminde pratik eğitimin yerleştirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Dr. Vasfi Bey'in ardından göreve gelen ve bir yıl görevde bulunan Dr. Halit Naci Tekin döneminde Dr. Vasfi Bey'in oluşturduğu ders müfredâtı izlediği ve bir farklılık ortaya koymadığı görülmektedir.

Öncelikle İstanbul Darülfünunu Hukuk Fakültesi'nde tıbb-ı adlî hocalığı yapan Dr. Ethem Akif Battalgazi, Hukuk Fakültesi öğrencilerine Tıp Fakültesi müfredâtına göre daha hafif bir müfredât uygulamış ve Talebe Rehberi'ne göre 1921-1924 yılları arasında bu müfredât ile eğitim vermiştir. Fakat 1924-1925 eğitim yılında Hukuk Fakültesi tıbb-ı adlî derslerinin içeriği genişletilmiştir. Dr. Ethem Akif Bey 1926 senesinde Tıp Fakültesi'nde de tıbb-ı kanunî hocalığına başlamış ve ders müfredâtında bazı değişiklikler yaparak daha önceki yıllarda müfredâta açık olarak belirtilmeyen pratik eğitimleri resmen müfredâta sokmuştur. Aynı zamanda Tıp Fakültesi adlî tıp müfredâtında resmi olarak akıl hastalıklarının adlî tıp yönünden incelenmesi (adlî psikiyatri) konusuna da yer vermiştir.

Ders programları incelendiğinde salt adlî tıba ait konular işlendiği gibi tıbbî deontolojiyi (vezâif-i etibba) ilgilendiren tıp uygulamalarına ait düzenlemeler ve kanunlar, hekimlerin görevleriyle ilgili kanunlar ve hekim sorumluluğu konuları da işlenmektedir.

Bunlarla birlikte talebe rehberlerinden Osmanlıca adlî tıp terminolojisi hakkında da bilgiler edinmekteyiz. Ayrıca ele aldığımız dönem Türkiye'de Harf İnkılabı'nın yapıldığı dönemi kapsadığından, İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberleri Arap harflerinden Latin harflerine geçişin bize bir panoramasını sunmaktadır. Harf İnkılabı'nın gerçekleştiği 1 Kasım 1928 tarihinden iki yıl öncesine kadar çıkan Talebe Rehberleri'nde tamamen Arap harfleri ve rakamları kullanılmışken, 1927 tarihli rehberde ilk olarak sadece rakamların değiştirildiğini, 1928 tarihli rehberde de tamamen Latin harflerine geçildiği görülmektedir.

Görülüyor ki günümüz adlî tıp eğitiminde de vazgeçilmez olan konu başlıkları (cinsel suçlar, yaralar, ölüm) adlî tıp eğitiminin başlangıcından beri yerini korumuştur. Doğal olarak değişen kanunlar ve hükümler konu alt başlıklarına etki ederek içerik değişimine neden olmuştur.

Bilgi: Bu makale İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı'nda doktora eğitimi sonunda hazırladığım *Türkiye'de Adli Tıp Eğitiminin Öncüleri ve Gelişimi (1846-1933)* isimli tezin bir parçasıdır.

KAYNAKLAR

1. Darülfünun-ı Osmanî Talebe Rehberi (1336/1920). 1336-1337 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Evkaf-ı İslamiye Matbaası: 27-28.
2. Yıldırım, R.V. (2011). Türkiye'de Adli Tıp Eğitiminin Öncüleri ve Gelişimi (1846-1933). İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tıp Tarihi ve Etik ABD. Doktora Tezi. İstanbul.
3. Darülfünun-ı Osmanî Talebe Rehberi (1336/1920). 1336-1337 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Evkaf-ı İslamiye Matbaası: 33.
4. Darülfünun-ı Osmanî Talebe Rehberi (1337/1921). 1337-1338 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Matbaa-i Amire:31.
5. Darülfünun-ı Osmanî Talebe Rehberi (1337/1921). 1337-1338 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Matbaa-i Amire:39.
6. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1338/1922). 1338-1339 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Evkaf-ı İslamiye Matbaası: 34-35.
7. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1338/1922). 1338-1339 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Evkaf-ı İslamiye Matbaası: 42-43.
8. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1339/1923). 1339-1340 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Matbaa-i Amire: 35.
9. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1339/1923). 1339-1340 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Matbaa-i Amire: 43-44.
10. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1340/1924). 1340-1341 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 27-28.
11. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1340/1924). 1340-1341 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 34-35.
12. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1341/1925). 1341-1342 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 31.
13. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1341/1925). 1341-1342 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 38.
14. Darülfünun-ı Osmanî Talebe Rehberi (1337/1921). 1337-1338 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Matbaa-i Amire: 97.
15. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1338/1922). 1338-1339 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Evkaf-ı İslamiye Matbaası: 72.
16. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1339/1923). 1339-1340 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Matbaa-i Amire: 73-74.
17. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1340/1924). 1340-1341 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 62-63.
18. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1341/1925). 1341-1342 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 109-111.
19. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1926). 1926-1927 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 94-95.
20. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1927). 1927-1928 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 90-92.
21. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1928). 1928-1929 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 211-213.
22. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1929). 1929-1930 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 274-276.
23. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1930). 1930-1931 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 113-115.
24. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1926). 1926-1927 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 41.
25. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1926). 1926-1927 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 46.
26. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1927). 1927-1928 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 40.
27. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1927). 1927-1928 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 45.
28. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1928). 1928-1929 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 45.
29. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1928). 1928-1929 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 50.
30. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1929). 1929-1930 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 46.
31. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1930). 1930-1931 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 41.